YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

14 päivänä syyskuuta 1999 *

Asiassa C-375/97,

jonka Tribunal de commerce de Tournai (Belgia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

General Motors Corporation

vastaan

Yplon SA

ennakkoratkaisun jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1) 5 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: kolmannen ja viidennen jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann (esittelevä tuomari), J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, M. Wathelet ja R. Schintgen,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,

kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— General Motors Corporation, edustajinaan asianajajat A. Braun ja E. Cornu, Bryssel,

— Yplon SA, edustajinaan asianajajat E. Felten ja D.-M. Philippe, Bryssel,

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön oikeudellisen osaston pääneuvonantaja J. Devadder,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan jaoston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston lähetystöneuvos A. de Bourgoing,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja J. G. Lammers,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies B. J. Drijber,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan General Motors Corporationin, edustajinaan asianajajat A. Braun ja E. Cornu; Yplon SA:n, edustajanaan asianajaja D.-M. Philippe; Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja M. A. Fierstra; Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään M. Silverleaf, QC; ja komission, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies K. Banks, 22.9.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.11.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de commerce de Tournai on esittänyt 30.10.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.11.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1; jäljempänä direktiivi) 5 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa vastakkain ovat General Motors Corporation (jäljempänä General Motors), kotipaikka Detroit (Yhdysvallat), ja Yplon SA (jäljempänä Yplon), kotipaikka Estaimpuis (Belgia), ja jossa on kyse oikeudesta käyttää tavaramerkkiä Chevy.

Yhteisön oikeus

3 Direktiivin 1 artiklassa, jonka otsikko on "Soveltamisala", säädetään seuraavaa:

"Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin tavaroita tai palveluja varten oleviin tavaramerkkeihin, jotka on rekisteröity jäsenvaltiossa varsinaisiksi tavaramerkeiksi taikka yhteisömerkeiksi taikka takuu- tai tarkastusmerkeiksi tai joiden rekisteröimiseksi tällaiseksi merkiksi on tehty hakemus jäsenvaltiossa taikka jotka on rekisteröity tai joiden rekisteröimiseksi on tehty hakemus Beneluxin tavaramerkkivirastoon tai joiden kansainvälinen rekisteröinti on voimassa jäsenvaltiossa."

4 Direktiivin 5 artiklan, jonka otsikko on "Tavaramerkkiin kuuluvat oikeudet", 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Rekisteröidyn tavaramerkin haltijalla on yksinoikeus tavaramerkkiin. Tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää muita ilman hänen suostumustaan käyttämästä elinkeinotoiminnassa:

a) merkkiä, joka on sama kuin tavaramerkki ja samoja tavaroita tai palveluja varten kuin ne tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkki on rekisteröity;

b) merkkiä, joka sen vuoksi, että se on sama tai samankaltainen kuin samoja tai samankaltaisia tavaroita tai palveluja varten oleva tavaramerkki, aiheuttaa yleisön keskuudessa sekaannusvaaran, joka sisältää myös vaaran merkin ja tavaramerkin välisestä mielleyhtymästä.

2. Jäsenvaltio voi myös säätää, että haltijalla on oikeus kieltää muita ilman hänen suostumustaan elinkeinotoiminnassa käyttämästä merkkiä, joka on sama tai samankaltainen kuin tavaramerkki, vaikka tavarat tai palvelut, joita varten merkki on, eivät ole samankaltaisia kuin ne, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, milloin viimeksi mainittu tavaramerkki on laajalti tunnettu tässä jäsenvaltiossa ja merkin aiheeton käyttö merkitsee tavaramerkin erottuvuuden tai maineen epäoikeutettua hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottuvuudelle tai maineelle."

Benelux-maiden lainsäädäntö

5 Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain (jäljempänä yhtenäinen Benelux-laki) 13 §:n A momentin 1 kohdan c alakohdassa, jolla direktiivin 5 artiklan 2 kohta on saatettu osaksi Benelux-maiden lainsäädäntöä, säädetään seuraavaa:

"Tavaramerkin tuottaman yksinoikeuden nojalla tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää muita

— —

c) käyttämästä elinkeinotoiminnassa ilman hyväksyttävää syytä tavaramerkkiä, joka on laajalti tunnettu Benelux-alueella, tai tällaista tavaramerkkiä muistuttavaa merkkiä sellaisia tavaroita varten, jotka eivät ole samankaltaisia niiden tavaroiden kanssa, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, mikäli merkin käyttö merkitsee tavaramerkin erottamiskyvyn tai maineen epäoikeudenmukaista hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottamiskyvylle tai maineelle;

— —

sanotun kuitenkaan rajoittamatta yleisten vahingonkorvausoikeudellisten säännösten soveltamista."

6 Tällä säännöksellä, joka on tullut voimaan 1.1.1996, on tuosta päivästä lähtien korvattu yhtenäisen Benelux-lain aiempi 13 §:n A momentin 2 kohta, jonka mukaan tavaramerkin haltijalla oli tavaramerkin tuottaman yksinoikeuden nojalla oikeus kieltää "käyttämästä muulla tavoin [kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla eli käyttö samoja tai samankaltaisia tavaroita varten] elinkeinotoiminnassa ilman hyväksyttävää syytä tavaramerkkiä tai sitä muistuttavaa merkkiä siten, että tavaramerkin haltijalle voi aiheutua siitä haittaa".

Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä oleva oikeudenkäynti

7 General Motors omistaa Benelux-tavaramerkin Chevy, jonka rekisteröimiseksi luokkiin 4, 7, 9, 11 ja 12 kuuluvia tavaroita, erityisesti autoja, varten on jätetty hakemus Benelux-maiden tavaramerkkivirastoon 18.10.1971. Tällä rekisteröinnillä on saatu oikeudet, jotka perustuvat Belgiassa 1.9.1961 jätettyyn ensimmäiseen rekisteröintihakemukseen ja ensikäyttöön Alankomaissa vuonna 1961 ja Luxemburgissa vuonna 1962. Nykyisin tavaramerkkiä Chevy käytetään Belgiassa nimenomaan van-tyyppisiä autoja varten.

8 Myös Yplon omistaa Benelux-tavaramerkin Chevy, joka on rekisteröity luokkaan 3 kuuluvia tavaroita varten Benelux-maiden tavaramerkkivirastossa

30.3.1988 ja sittemmin 10.7.1991 luokkiin 1, 3 ja 5 kuuluvia tavaroita varten. Yplon käyttää näitä tavaramerkkejä pesuaineita ja erilaisia puhdistustuotteita varten. Yplon on tavaramerkin Chevy haltija myös eräissä muissa maissa, joiden joukossa on useita yhteisön jäsenvaltioita.

9 General Motors on vaatinut 28.12.1995 Tribunal de commerce de Tournaissa, että tämä kieltäisi Yplonia käyttämästä merkkiä Chevy pesuaineita ja puhdistustuotteita varten, koska tällainen käyttö heikentää General Motorsin tavaramerkkiä ja vahingoittaa täten sen mainosarvoa. General Motors on perustanut vaatimuksensa päivämäärää 1.1.1996 edeltäneen ajanjakson osalta yhtenäisen Benelux-lain aiempaan 13 §:n A momentin 2 kohtaan ja 1.1.1996 alkaneen ajanjakson osalta tämän lain uuteen 13 §:n A momentin 1 kohdan c alakohtaan. Se väittää tältä osin, että sen tavaramerkki Chevy on tässä alakohdassa tarkoitetulla tavalla "laajalti tunnettu tavaramerkki".

10 Yplon on kiistänyt vaatimuksen etenkin sillä perusteella, että General Motors ei ole näyttänyt, että sen tavaramerkki Chevy olisi yhtenäisen Benelux-lain 13 §:n A momentin 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla "laajalti tunnettu" Benelux-alueella.

11 Tribunal de commerce de Tournai on katsonut, että siellä vireillä olevan riidan ratkaiseminen edellyttää "laajalti tunnetun tavaramerkin" käsitteen täsmentämistä ja sen selvittämistä, oliko tavaramerkin oltava laajalti tunnettu koko Benelux-alueella vai riittääkö se, että se oli tällä tavoin tunnettu osassa tätä aluetta, minkä vuoksi se lykkäsi asian ratkaisemista ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Tulkittaessa Benelux-maiden yhtenäisen tavaramerkkilain 13 §:n A momentin 1 kohdan c alakohtaa, joka tähän lakiin on lisätty 1.1.1996 voimaan tulleen

muutospöytäkirjan mukaisesti, mitä käsite 'laajalti tunnettu tavaramerkki' täsmällisesti ottaen merkitsee ja onko tämän 'tunnettuuden' edellytettävä ulottuvan koko Benelux-alueelle vaiko vain tämän alueen johonkin osaan?"

Ennakkoratkaisukysymys

12 Kansallinen tuomioistuin pyytää kysymyksellään yhteisöjen tuomioistuinta ensinnäkin täsmentämään, mitä tarkoittaa ilmaisu "on laajalti tunnettu", jota käyttäen direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa on ilmaistu ensimmäinen niistä kahdesta edellytyksestä, jotka rekisteröidyn tavaramerkin on täytettävä saadakseen suojaa myös sellaisiin tavaroihin tai palveluihin nähden, jotka eivät ole samankaltaisia kuin ne, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, ja toiseksi vastaamaan, onko tämän edellytyksen täytyttävä koko Benelux-alueella vai riittääkö, että se täyttyy osassa tätä aluetta.

13 General Motors katsoo, että kohderyhmän on tunnettava aiempi tavaramerkki, jotta se olisi direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla laajalti tunnettu, mutta että sen ei kuitenkaan tarvitse olla teollisoikeuden suojelemisesta 20.3.1883 tehdyn Pariisin liittosopimuksen (jäljempänä Pariisin konventio) 6 bis artiklassa tarkoitetulla tavalla "yleisesti tunnettu", joka on käsite, johon direktiivin 4 artiklan 2 kohdan d alakohdassa muussa yhteydessä nimenomaisesti viitataan. General Motorsin mukaan riittää, että tavaramerkki on laajalti tunnettu jonkin jäsenvaltion olennaisessa osassa, jollainen voi olla jokin tämän valtion hallinnollinen yhteisö tai tietty alue.

14 Yplon katsoo, että tavaramerkki, joka on rekisteröity suurelle yleisölle tarkoitettua tavaraa tai palvelua varten, on direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoi-

tetulla tavalla laajalti tunnettu, jos suuri osa tästä yleisöstä tuntee sen. Samalajisuussäännöstä voidaan poiketa vasta, kun on kyse tavaramerkeistä, jotka spontaanisti yhdistetään tiettyyn tavaraan tai palveluun. Tavaramerkin on oltava tunnettu jäsenvaltion koko alueella tai Benelux-alueen osalta yhden Benelux-maan koko alueella.

15 Belgian hallitus katsoo, että käsitettä "laajalti tunnettu tavaramerkki" on tulkittava joustavasti ja että laajalti tunnetun ja yleisesti tunnetun tavaramerkin tunnettuusasteessa on eroja. Käsitettä ei voida arvioida abstraktisti, esimerkiksi vahvistamalla tunnettuuden edellytykseksi tietty prosentuaalinen osuus. Tunnettuus yhdessä ainoassa kolmesta Benelux-maasta pätee koko Benelux-alueeseen nähden.

16 Ranskan hallitus esittää yhteisöjen tuomioistuimen antavan vastaukseksi, että direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tavaramerkin laajaa tunnettuutta ei voida määritellä tarkasti. Käytännössä on arvioitava tapauskohtaisesti, tunteeko suuri osa kyseisten kahden tavaramerkin kattamien tavaroiden kohderyhmästä aiemman tavaramerkin ja onko se niin tunnettu, että kohderyhmä yhdistää sen ja riidanalaisen myöhemmän tavaramerkin toisiinsa. Kun tavaramerkin on todettu olevan laajalti tunnettu, tunnettuusaste ratkaisee sitten sen, kuinka laajalle direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukainen suoja ulottuu. Maantieteellisessä mielessä tunnettuus yhdessä ainoassa Benelux-maassa riittää.

17 Alankomaiden hallitus katsoo riittäväksi sen, että tavaramerkki on laajalti tunnettu siinä kohderyhmässä, jota varten se on erityisesti tarkoitettu. Tunnettuudelta edellytettyä astetta ei voida määritellä abstraktisti. Käytännössä on tärkeää

selvittää, onko kunkin tapauksen kaikki olosuhteet huomioon ottaen aiemmalla tavaramerkillä sellainen maine, jota tavaramerkin käyttäminen myös muita kuin samankaltaisia tavaroita varten voisi haitata. Ei ole välttämätöntä, että tavaramerkki tunnetaan jäsenvaltion koko alueella tai Benelux-tavaramerkkien osalta koko Benelux-alueella.

18 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa ratkaisevaa olevan se, onko myöhempää tavaramerkkiä käytetty aiheettomasti ja käytetäänkö myöhemmällä tavaramerkillä epäoikeutetusti hyväksi aiemman tavaramerkin erottamiskykyä tai mainetta tai onko käyttö haitaksi aiemman tavaramerkin erottamiskyvylle tai maineelle. Tähän kysymykseen on vastattava arvioimalla kokonaisuutena kaikkia merkityksellisiä tekijöitä, joita ovat muun muassa tavaramerkin erottamiskyky, sillä olevan maineen laajuus, kyseessä olevien kahden tavaramerkin samankaltaisuuden aste sekä niiden tavaroiden tai palvelujen erilaisuus, joiden tunnusmerkkeinä näitä tavaramerkkejä käytetään. Kaikkia maineikkaita tavaramerkkejä on lähtökohtaisesti suojattava, minkä jälkeen suoja on rajattava laadullisten kriteerien perusteella sellaisiin tavaramerkkeihin, joiden maine sitä edellyttää, sillä suojaa pitää antaa vain, jos esitetään selviä todisteita siitä, että haittaa on todella aiheutunut. Oikeudelliseksi edellytykseksi ei ole tarpeen asettaa sitä, että tavaramerkki olisi laajalti tunnettu jäsenvaltion koko alueella. Käytännössä näyttöä siitä, että haittaa on todella aiheutunut, ei kyetä kuitenkaan esittämään siinä tapauksessa, että tavaramerkki on maineikas vain osassa jäsenvaltion aluetta.

19 Komissio ehdottaa, että käsite "laajalti tunnettu tavaramerkki" olisi ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan tavaramerkkiä, joka on laajalti tunnettu kohderyhmänsä keskuudessa. Käsite on selvästi suppeampi kuin Pariisin konvention 6 bis artiklassa tarkoitettu "yleisesti tunnetun" tavaramerkin käsite. Riittävää on, että tavaramerkki on laajalti tunnettu olennaisessa osassa Benelux-aluetta, sillä myös jollakin seudulla laajalti tunnetut tavaramerkit ansaitsevat tulla suojatuiksi samalla tavoin kuin ne, jotka ovat laajalti tunnettuja koko tällä alueella.

20 On todettava, että direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun laajennetun suojan saamisen ensimmäinen edellytys on tässä kohdassa ilmaistu direktiivin

tanskankielisessä toisinnossa "er renommeret", saksankielisessä toisinnossa "bekannt ist", kreikankielisessä toisinnossa "χαίρει φήμης", espanjankielisessä toisinnossa "goce de renombre", ranskankielisessä toisinnossa "jouit d'une renommée", italiankielisessä toisinnossa "gode di notorietà", hollanninkielisessä toisinnossa "bekend is", portugalinkielisessä toisinnossa "goze de prestigio", suomenkielisessä toisinnossa "laajalti tunnettu", ruotsinkielisessä toisinnossa "är känt" ja englanninkielisessä toisinnossa "has a reputation".

21 Saksankielisessä, hollanninkielisessä ja ruotsinkielisessä toisinnossa käytetään sanoja, jotka merkitsevät sitä, että tavaramerkin on oltava "tunnettu", mutta ei tarkemmin määritellä tunnettuudelta edellytettyä laajuutta, kun taas muissa kielitoisinnoissa käytetään sanaa "maine" tai ilmaisuja, jotka sisältävät sanan maine tavoin sen, että määrällisesti tavaramerkin on oltava tietyssä määrin tunnettu yleisön keskuudessa.

22 Tämä vivahde-ero, joka ei kuitenkaan merkitse todellista ristiriitaa, johtuu siitä, että saksankielisessä, hollanninkielisessä ja ruotsinkielisessä toisinnossa käytetyt sanat ovat neutraalimpia. Tämän vivahde-eron perusteella ei kuitenkaan voida kiistää sitä, etteikö säännöksessä olisi asetettu eräänlaista tunnettuuskynnystä, joka tulee ilmi, kun direktiivin kaikkia kielitoisintoja vertaillaan yhteisön oikeuden yhtenäiseksi tulkitsemiseksi.

23 Tämä edellytys johtuu myös direktiivin systematiikasta ja tarkoituksesta. Koska direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa — toisin kuin 5 artiklan 1 kohdassa — suojataan rekisteröityjä tavaramerkkejä myös muihin kuin samankaltaisiin tavaroihin tai palveluihin nähden, siinä on asetettu ensimmäiseksi edellytykseksi, että aiemman tavaramerkin tunnettuus yleisön keskuudessa on tietynasteista. On nimittäin niin, että ainoastaan silloin, kun tavaramerkin tunnettuusaste on riit-

tävän suuri, yleisö saattaa joutuessaan kosketuksiin myöhemmän tavaramerkin kanssa mahdollisesti yhdistää nämä kaksi tavaramerkkiä toisiinsa, vaikka tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkkejä käytetään, eivät ole samankaltaisia, jolloin aiemmalle tavaramerkille voi aiheutua haittaa.

24 Yleisö, jonka keskuudessa aiemman tavaramerkin on täytynyt tulla tunnetuksi, on se, joka on tämän tavaramerkin kohderyhmä, eli kulloinkin markkinoidun tavaran tai palvelun perusteella joko suuri yleisö tai asiantuntevampi yleisö, esimerkiksi jotkin ammattipiirit.

25 Direktiivin 5 artiklan 2 kohdan sanamuoto tai tarkoitus eivät anna mahdollisuutta edellyttää, että näin määritellystä kohderyhmästä jonkin tietyn prosentuaalisen osuuden olisi tunnettava tavaramerkki.

26 Edellytetty tunnettuusaste on katsottava saavutetuksi, kun merkittävä osa tämän tavaramerkin kattamien tavaroiden tai palvelujen kohderyhmästä tuntee aiemman tavaramerkin.

27 Tutkittaessa tämän edellytyksen täyttymistä kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki asiassa merkitykselliset seikat, joita ovat muun muassa tavaramerkin markkinaosuus, tavaramerkin käyttämisen intensiivisyys, maantieteellinen laajuus ja kesto sekä se, missä määrin yritys on käyttänyt varoja tavaramerkin tunnetuksi tekemiseen.

28 Maantieteellisessä mielessä edellytys täyttyy direktiivin 5 artiklan 2 kohdan sanamuodon mukaan silloin, kun tavaramerkki on laajalti tunnettu "tässä jäsenvaltiossa". Ei voida edellyttää, että tavaramerkin olisi oltava laajalti tun-

nettu jäsenvaltion "koko" alueella, koska edellä mainitussa yhteisön säännöksessä ei ole tällaista täsmennystä. Riittää, että tavaramerkki on laajalti tunnettu olennaisessa osassa jäsenvaltiota.

29 Benelux-maiden tavaramerkkivirastossa rekisteröityjen tavaramerkkien osalta Benelux-alue on rinnastettava jäsenvaltion alueeseen, sillä direktiivin 1 artiklassa tällaiset tavaramerkit rinnastetaan jäsenvaltiossa rekisteröityihin tavaramerkkeihin. Direktiivin 5 artiklan 2 kohta on ymmärrettävä siis niin, että siinä tarkoitetaan Benelux-"alueella" hankittua tunnettuutta. Niistä samoista syistä, jotka koskevat tunnettuuden edellytyksen täyttymistä jäsenvaltiossa, ei voida näin ollen myöskään Benelux-tavaramerkiltä edellyttää, että sen olisi oltava laajalti tunnettu koko Benelux-alueella. Riittää, että tavaramerkki on laajalti tunnettu tämän alueen olennaisessa osassa, joksi voidaan katsoa myös osa yhdestä Benelux-maasta.

30 Jos kansallinen tuomioistuin päätyy asiaa tutkittuaan siihen, että tunnettuutta koskeva edellytys täyttyy sekä kohderyhmän että alueen osalta, sen on tutkittava seuraavaksi, täyttyykö direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa säädetty toinen edellytys eli se, että aiemmalle tavaramerkille aiheutuu aiheettomasti haittaa. Tältä osin on kiinnitettävä huomiota siihen, että mitä erottamiskykyisempi ja maineikkaampi aiempi tavaramerkki on, sitä helpommin sille on katsottava aiheutuvan haittaa.

31 Ennakkoratkaisukysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 5 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että merkittävän osan niiden tavaroiden tai palvelujen kohderyhmästä, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, on tunnettava se, jotta tavaramerkki saisi suojaa myös sellaisiin tavaroihin tai palveluihin nähden, jotka eivät ole samankaltaisia kuin ne, joita varten tavaramerkki on rekisteröity. Benelux-alueella riittää, että merkittävä osa kohderyhmästä tuntee tavaramerkin

tämän alueen olennaisessa osassa, joksi voidaan katsoa myös osa yhdestä Benelux-maasta.

Oikeudenkäyntikulut

32 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian, Ranskan, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal de commerce de Tournain 30.10.1997 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY 5 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että merkittävän osan niiden tavaroiden tai palve-

lujen kohderyhmästä, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, on tunnettava se, jotta tavaramerkki saisi suojaa myös sellaisiin tavaroihin tai palveluihin nähden, jotka eivät ole samankaltaisia kuin ne, joita varten tavaramerkki on rekisteröity. Benelux-alueella riittää, että merkittävä osa kohderyhmästä tuntee tavaramerkin tämän alueen olennaisessa osassa, joksi voidaan katsoa myös osa yhdestä Benelux-maasta.

Puissochet	Jann	Moitinho de Almeida
Gulmann	Murray	Edward
Ragnemalm	Wathelet	Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä syyskuuta 1999.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti